

8.12.2023

OKV/2227/21/2023

OKV/2227/21/2023-OKV-2

VALTIONEUVOSTON OIKEUSKANSLERI

Valtiovarainministeriö

Viite:

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö 14.11.2023, VN/24735/2023

Asia:

Tullin rikostorjuntalain 3 luvun muuttaminen

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rikostorjunnasta Tullissa annettua lakia. Muutokset koskevat eräitä salaisia tiedonhankintakeinoja ja niiden käytön edellytyksiä. Ehdotusten taustalla on pakkokeinolakiin, poliisilakiin ja rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annettuun lakiin hiljattain tehdyt muutokset. Lähtökohtana on syytä todeta, että poliisille säädetyt toimivaltuudet eivät väistämättä tarkoita sitä, että toiselle viranomaiselle olisi välttämätöntä antaa samankaltaiset toimivaltuudet. Ehdotettujen muutosten tarpeellisuutta on arvioitava asiassa nimenomaan Tullin toiminnan kannalta, kuten esityksessä on tehtykin. Totean pitäväni kannatettavana esityksen tavoitetta yhdenmukaistaa Tullin rikostorjuntalain säännöksiä poliisilakiin ja pakkokeinolakiin tehtyjen muutosten mukaiseksi. Esityksessä on tuotu esille lainsäädännön yhdenmukaisuuden olevan tärkeää muun ohella PTR-viranomaisten (poliisi, Tulli, Rajavartiolaitos) yhteistyön onnistumiseksi. Näkemykseni mukaan ehdotettuihin muutoksiin liittyvät keskeiset oikeudelliset kysymykset on suurilta osin arvioitu jo pakkokeinolain ja poliisilain muutosten yhteydessä, joista perustuslakivaliokunta on antanut lausuntonsa 10.2.2023 ([PeVL 98/2022 vp](#) ja [PeVL 99/2022 vp](#)).

Edellä mainitut perustuslakivaliokunnan lausunnot on esityksessä otettu huomioon asianmukaisesti muutoin paitsi yhdeltä osalta. Telesoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkimista koskevan 3 luvun 21 §:n osalta esityksessä ehdotetaan poistettavaksi 2 momentin rajoitus siitä, että tietojen hankkimiseksi saa käyttää ainoastaan sellaista teknistä laitetta, jota voidaan käyttää vain telesoitteen ja telepäätelaitteen

OIKEUSKANSLERIN VIRASTO

yksilöimiseen. Samankaltaista muutosta ehdotettiin myös poliisilain ja pakkokeinolain hallitusten esityksissä. Tuolloin perustuslakivaliokunta katsoi aiempaan käytäntöönsä viitaten, ettei ehdotetulle rajoituksen poistamiselle ollut esitetty riittäviä perusteluja (PeVL 98-99/2022 vp) eivätkä hallitusten esityksiin sisältyneet ehdotukset toteutuneet. Kyseisiä perustuslakivaliokunnan kannanottoja ei ole esityksessä otettu huomioon, joten esitystä on tältä osin arvioitava uudelleen. Edellä mainittujen perustuslakivaliokunnan lausuntojen jälkeen annetussa Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalakia koskevassa hallituksen esityksessä ([HE 7/2023 vp](#)) kyseistä muutosta ei esitetty.

Yleisempänä huomiona tuon tässäkin yhteydessä esille, että rikostorjuntaa koskeva sääntely on muodostunut varsin laajaksi sääntelykehikoksi eri viranomaisille. Sääntelyn johdonmukaisuuden varmistamisen ja sääntelykokonaisuuden hahmottamisen kannalta tämä ei välttämättä ole selkein vaihtoehto. Tilannetta ei paranna myöskään se, että eri lakeja koskevat muutosehdotukset tulevat eduskunnan käsittelyyn eri aikoihin. Näkemykseni mukaan varsin toivottavaa olisikin, että rikostorjuntaa ja tiedustelua koskevaa lainsäädäntöä tulisi tarkasteltua myös riittävän kokonaisvaltaisesti.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Oikeuskansleri

Tuomas Pöysti

Esittelijäneuvos

Juho Lehtimäki